

Datapresentatie pilot Goirle

Dr. Roxanne van Giesen
Dr. Patrica Prüfer

Hoe het begon: Smart Start pilot Goirle

- 23.793 inwoners
 - 4026 kinderen tussen 0-13 jaar.
- **10%** kinderen/jeugdigen actieve cliënt in zorg
- Gelijke kansen bieden & risico op onderwijsachterstanden verkleinen
- Vroeg signaleren
- Centrale vraag was bij de start:

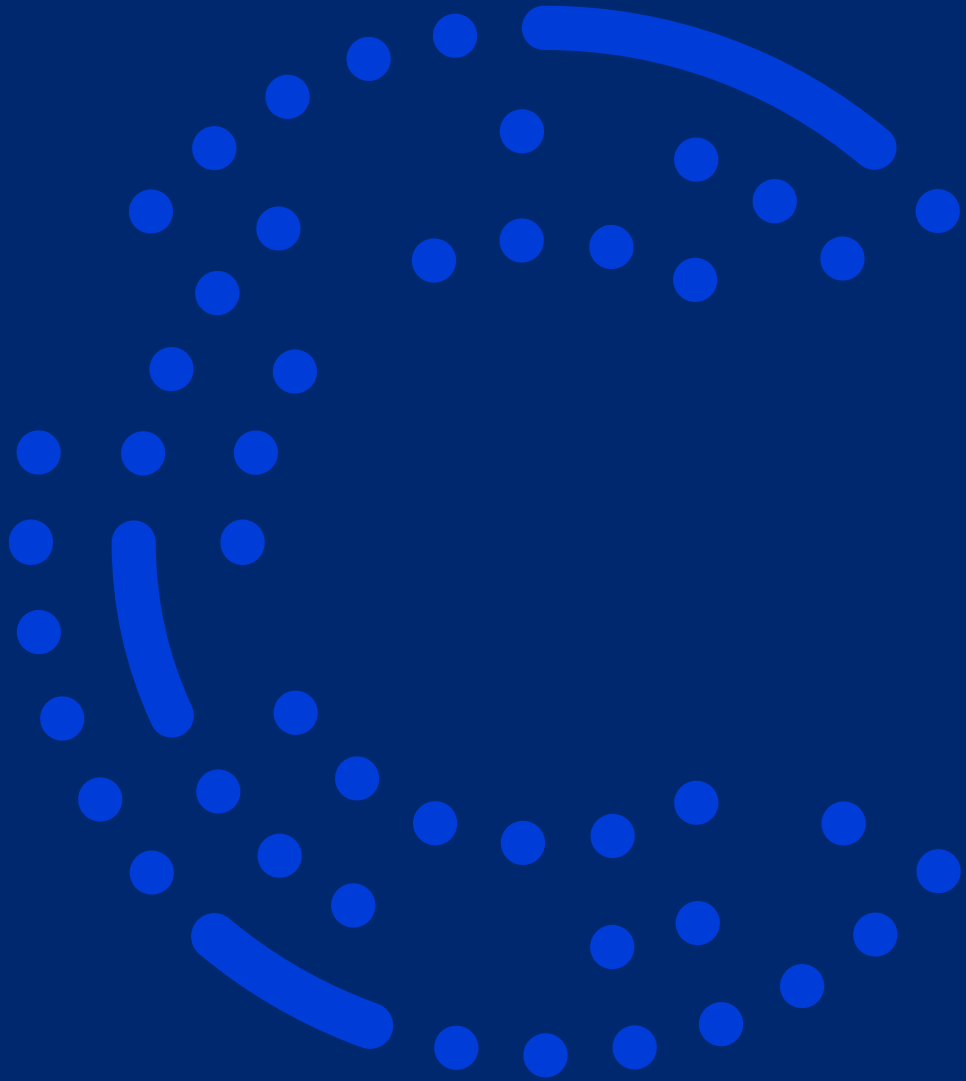
Hoe kunnen we ervoor zorgen dat kinderen in Goirle op de basisschool **starten zonder onderwijsachterstand?**

Opzet

3 onderzoeksmethoden:

- CBS microdata
- Vragenlijst onder ouders met kinderen in de leeftijd van 0-6, in Goirle
- Vragenlijst onder professionals: leerkrachten, pedagogisch medewerkers, GGD

Uitgebreide onderzoeksverantwoording aan het einde van deze rapportage



Stap 1: CBS microdata

Stap 1: kenmerken van huishoudens



Wat zijn de kenmerken van huishoudens waarin kinderen met een onderwijsachterstand opgroeien?



Met welke problemen, hulpverlening en beschermende factoren hebben zij te maken?

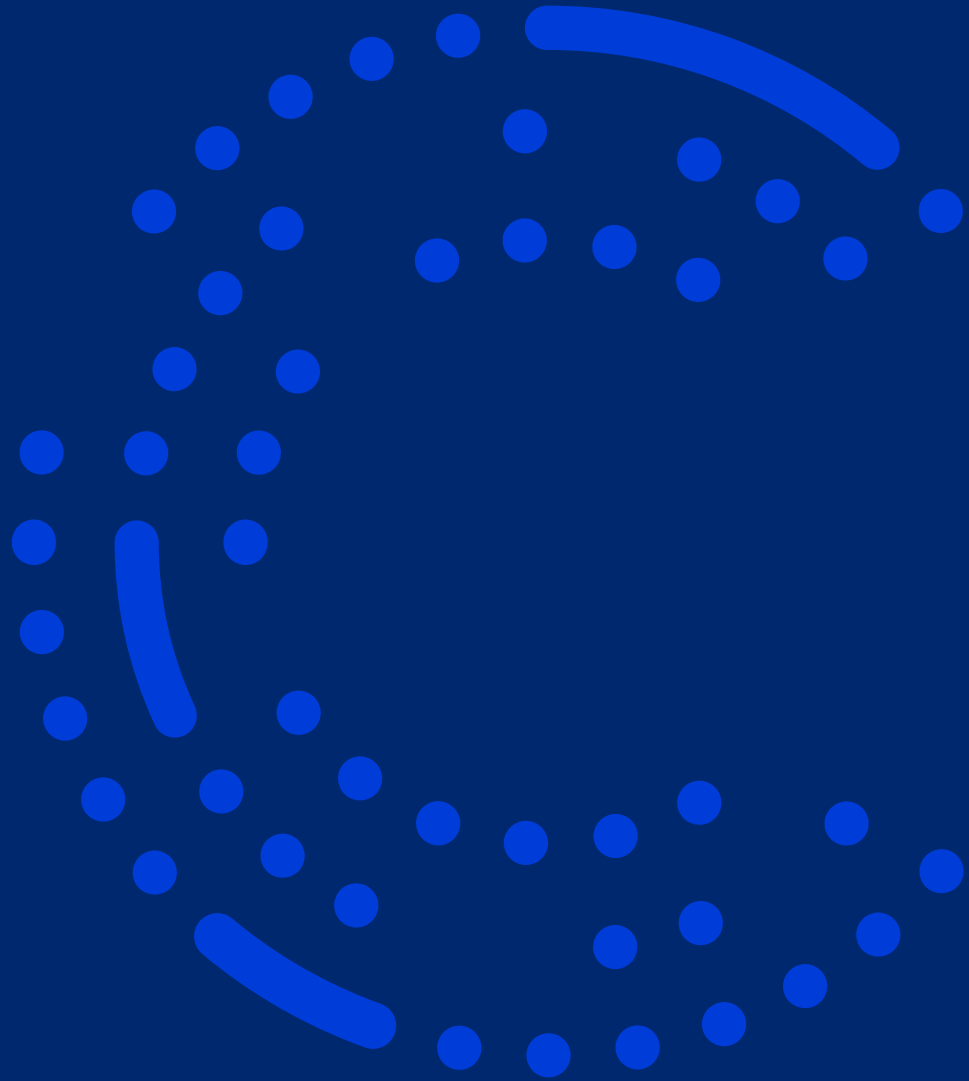


Analyse van CBS Microdata

Belangrijke resultaten 0-6 jarigen

- Zo'n 3% ontvangt **jeugdhulp** (regio zo'n 5%).
- Zo'n 4,5% groeit op in een huishouden met **laag opgeleide** ouders (regio zo'n 10%).
- Onvoldoende data beschikbaar **VVE** kinderen (voor- en vroegschoolse educatie; regio: zo'n 2,7%).
- Zo'n 15% **lage onderwijsscore** (regio: zo'n 25%).
- Zo'n 2,7% groeit op in huishouden met **bijstandsuitkering** (regio: zo'n 5,8%).

Beeld in Goirle is positiever dan regio, máár er liggen nog steeds kansen.



Stap 2: Vragenlijst ouders

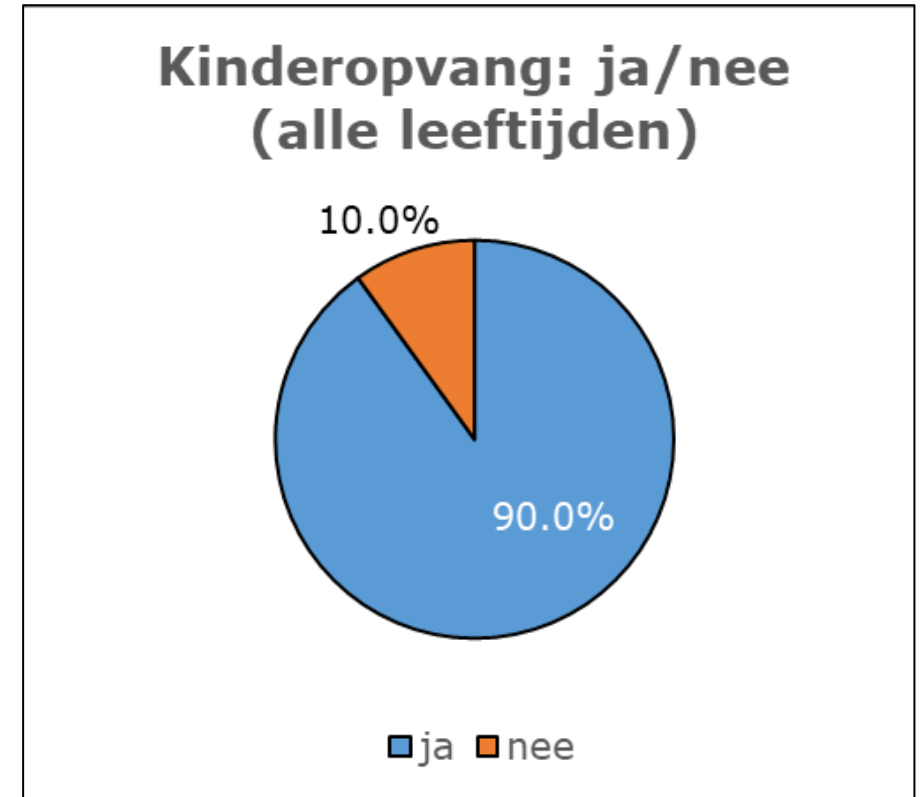
Stap 2: factoren die gebruik kinderopvang bepalen

Welke factoren beïnvloeden of ouders *wel* of *geen* gebruik maken van voorschoolse opvang?

- Vragenlijst uitgezet onder ouders met kinderen tussen 0 en 6 ($N = 273$ ouders, data over 432 kinderen; najaar 2020).
- Hoog opgeleide steekproef, verdienen modaal of boven modaal, weinig alleenstaanden, weinig ondersteuning (zoals jeugdhulp (4,4%), bijstand (0,7%), WMO (0,4%).

Belangrijkste resultaten (1)

- 90% maakt gebruik van opvang, familie belangrijkste gevolgd door kdv/naschoolse opvang.
- Voornaamste redenen om geen gebruik te maken van de opvang zijn: *betaalbaarheid* (te duur) en *wenselijkheid* (zelf voor kind zorgen).
- LET OP: specifieke steekproef & kleine aantallen.



Belangrijkste resultaten (2)

- Grotere kans geen gebruik opvang als:
 - men niet werkt
 - als men kinderen van verschillende partners heeft
 - ook zijn ouders iets vaker anderstalig
- Opvanguren moeten aansluiten en men moet (meer) willen werken om gebruik te willen maken van opvang.
- Als men ervan overtuigd is dat een kind zich beter kan ontwikkelen op de opvang zal men ook eerder gebruik maken van opvang voor het kind.
- LET OP: specifieke steekproef & kleine aantallen.



Belangrijkste resultaten (3)

Is er een verband tussen (geen) opvang en onderwijsachterstand/ ontwikkeling van het kind?

Op 2 manieren onderzocht:

- Benadering van de onderwijsscore zoals bij CBS, op basis van achtergrondvariabelen.
- De gepercipieerde ontwikkeling van het kind (t.o.v. leeftijdgenootjes), door ouders zelf.

Resultaten:

- We vonden geen verschillen in onderwijsachterstand/ ontwikkeling kind voor wel of geen gebruik opvang.
- Wederom: specifieke steekproef & kleine aantallen.

Tips

- Tips gecategoriseerd naar:
 - flexibiliteit;
 - betaalbaarheid;
 - aanbod;
 - beleid kinderopvang.
- Let op: gaat hier soms om de mening van maar enkele ouders (aantallen weergegeven tussen haakjes).
- Maar eerst... complimenten!



Complimenten



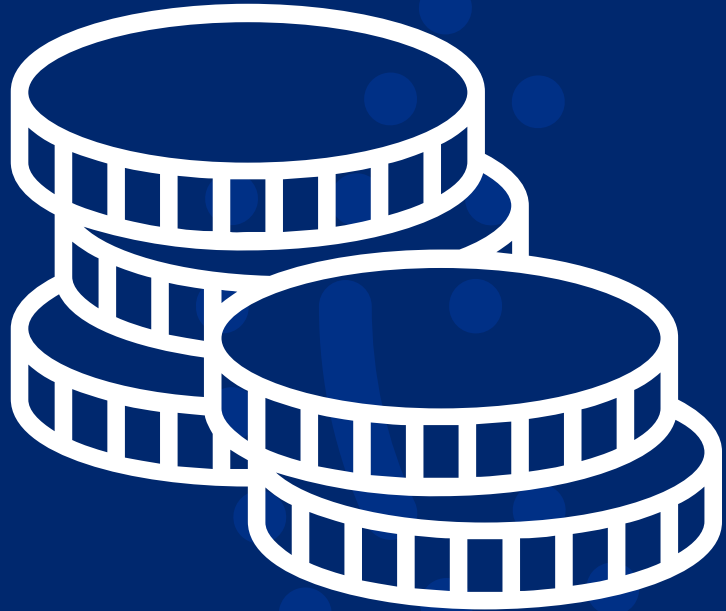
- Complimenten/tevreden over de opvang waar de kinderen zitten of gezeten hebben, over consultatiebureau en/of gemeente (2).
- Opvangmogelijkheden zijn goed geregeld in Goirle; dat geeft rust en vertrouwen aan gezinnen (1).
- Het onderzoek wordt gewaardeerd (1).

Tips- flexibiliteit

- Flexibelere keuzes in buitenschoolse opvang -> makkelijker maken dagen en tijden aan te passen (bv. met werk in horeca/zorg of bij ziekte ouders of in corona-periode) (23).
- Openingstijden voor 07u op meerdere locaties in Goirle gewenst (7).
- Langer open (1).
- Aanbieden halve dagen/ 1dagdeel in de week (peuter)opvang (2).
- Op woe/vrij ook hele dagen opvang mogelijk maken (1).
- 40-weken rooster opvang – combineert makkelijker met schoolgaande kids (1).



Tips - betaalbaarheid



- Betalen voor wat je afneemt (op uurbasis) in plaats van per dagdeel. Je betaalt dan teveel (8).
- Financiële toegankelijkheid opvang onder druk, maar nodig voor gelijke kansen voor ontwikkeling kinderen (6)
 - lagere kosten opvang;
 - hogere toeslag;
 - vooraf goedkoper maken omdat het verrekend wordt met toeslag.

Tips- aanbod

- Kleinschalige opvang is gewenst (minder kinderen per leidster) (4).
- Meer kinderopvanglocaties (alles zit nu vol/wachlijsten) (3).
- Kinderopvang op grote scholen zoals 't Schrijverke (3)
- Geen opvangmogelijkheden op bepaalde dagen bij meerdere opvanglocaties (2).
- Opvangmogelijkheden in de Boschkens West/surfplas (1).
- Opvangmogelijkheden Frankische driehoek (1).
- Opvanglocatie in natuur (1).
- Meer gastouders of een antroposofische opvang (1).
- Meer keuzevrijheid VSO (1).
- Meer integrale kindcentra waar alles op 1 locatie is (1).
- Meer mogelijkheden peuterspeelzaal Riel (1).
- Meer naschoolse opvang in Riel, 5 dagen per week (1).
- Buitenschoolse/vakantie-opvang aantrekkelijker maken met meer activiteiten (1).
- Meer VVE aanbieden en laten zien waarom dat goed is voor ieder kind (ook anderstalige) (2).
- Beter overzicht van aanbieders en aanbod (1).



Tips – beleid kinderopvang

- Stimuleren van hobbygroepen zoals sport, buitenspelen, muziek of zwemles op kinderopvang (sportBSO/muziek BSO) (5).
- Rustigere slaapmogelijkheden op de opvang (2).
- Betere vervoersmogelijkheden van school naar opvang/meer bso's die kinderen ophalen (3).
- Verkeersveiligheid en parkeermogelijkheden rondom kindcentra of scholen verbeteren (3).
- Gezond eten beleid (bv. geen ranja of sandwichspread) (2).
- Aanbieden van een gezonde avondmaaltijd (2).
- Beter onderscheid tussen leeftijdsgroepen (1).
- Meer buitenruimte op opvang (1).
- Betere gespreksvoering/communicatie vanuit de opvang (2).
- Aansluiten bij behoefte ouders en niet alleen behoefte kind (1).
- Ondersteuning grootouders bij opvoedkundige taken (1).





**Stap 3:
Vragenlijstonderzoek
professionals: leerkrachten,
pedagogisch medewerkers,
GGD**

Stap 3: welke problematiek speelt er bij kinderen in risicogroep?

- beeld in Goirle lijkt **positiever dan** regio
- Máár nog steeds een groep kinderen die met een achterstand starten: *"Je zal het maar zijn"*.
- Lastig in beeld te krijgen;
 - daarom vragenlijst onder leerkrachten en GGD
 - **inzicht van professionals** in de aantallen en type problematiek van kwetsbare kinderen te krijgen.
- Gaat om ervaringen van professionals die met deze kwetsbare kinderen werken.

Opzet en aandachtspunten

- Inventarisatie van kwetsbare kinderen in groep/klas in April 2021.
- Jeugdverpleegkundigen GGD registreerden gedurende een periode van een week een steekproef van kwetsbare kinderen.
- Voor 119 kinderen geturfd
 - Onbekend of het gaat om meerdere kinderen binnen 1 gezin
 - 11x sprake onderbuikgevoel
- Aanvullende inzichten voor 46 kinderen (later aangeleverd) → totaal “slechts” 165 kinderen: samenhang kan anders zijn bij grotere aantallen.
- Gebaseerd op kennis en vermoedens.

Kwetsbare kinderen: definitie

Kinderen met **grote achterstanden** of een groot risico op achterstanden (bv. VVE-indicatie)

Kinderen die tijdens de eerste lockdown buiten beeld raakten en/of een grote achterstand opliepen

Leerlingen die vanwege kwetsbaarheid van hun gezin extra aandacht nodig hebben (bv. in armoede leven)

Kinderen die in een kwetsbare of mogelijk onveilige gezinssituatie zitten (bv. Veilig Thuis)

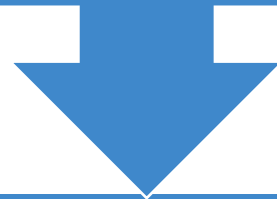
Kwetsbare kinderen opgevangen tijdens de lockdowns.

NIET de kinderen van ouders met vitale beroepen.

Bron: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap Servicedocument voor funderend onderwijs covid-19 (18 december 2020)

Kwetsbare kinderen

Sommige locaties geven aan dat ze de vragenlijst niet ingevuld hebben voor de kwetsbare kinderen die al in beeld zijn.



Het daadwerkelijke aantal kwetsbare kinderen ligt daarom waarschijnlijk hoger.

Thema's

Vragenlijst gebaseerd op: Adverse Childhood Experiences (ACE) en LIRIK-JZ (Licht Instrument Risicotaxatie Kindveiligheid – Jeugdzorg)

Gezin



Ouder



Omgeving

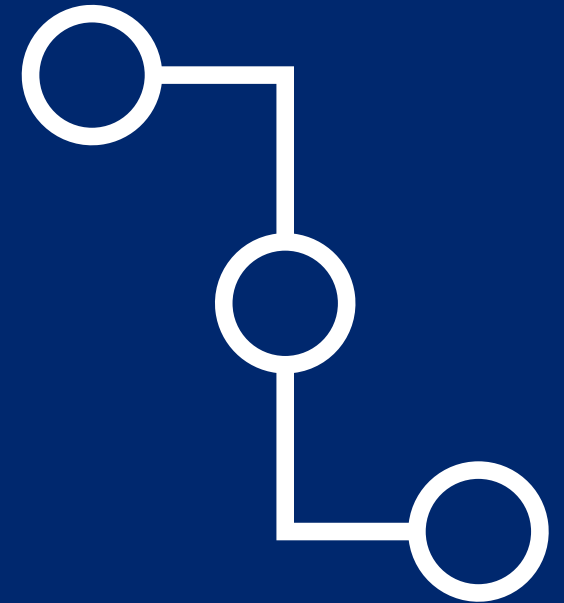


Kind



Samenhang

- Samenhang tussen de kenmerken: wat komt vaak samen voor?
- *Let op:* samenhang zegt niets over causaliteit (oorzaak en gevolg). Alleen significante samenhang getoond.
- *Let op:* kleine aantallen.
- Kenmerken <10 keer geturfd weggelaten en thema's samengevoegd.
- *Oranje bolletjes/streepjes geven aan dat iets toegevoegd is bij analyse met 165 kinderen.*
- *In deze fase: focus op taal; eerder focus op ontwikkelachterstand, gedragsproblemen, mishandeling*



Conclusie (1)

- Alhoewel uit de CBS microdata/vragenlijsten onder ouders bleek dat het globaal gezien goed lijkt te gaan in Goirle is er wel degelijk sprake van diverse (multi)problematiek onder een groep kwetsbare kinderen.
- Deze resultaten bieden hier inzicht in en kunnen een ondersteuning bieden bij het eerder signaleren van potentiële problemen bij kinderen.

Legenda



Thuis geen
Nederlands spreken



Eenouder-huishouden
stief/groot gezin



Veel conflicten



Financiële/materiële
problemen



Problematische
partnerrelatie



Instabiel
leven



Functioneren ouder
als opvoeder



Problematische
woonomgeving



Emotionele
mishandeling



Beschikbaar zijn voor
kind



Gedragsproblemen
kind



Ontwikkelaachterstand
kind



Ingrijpende
levensgebeurtenissen



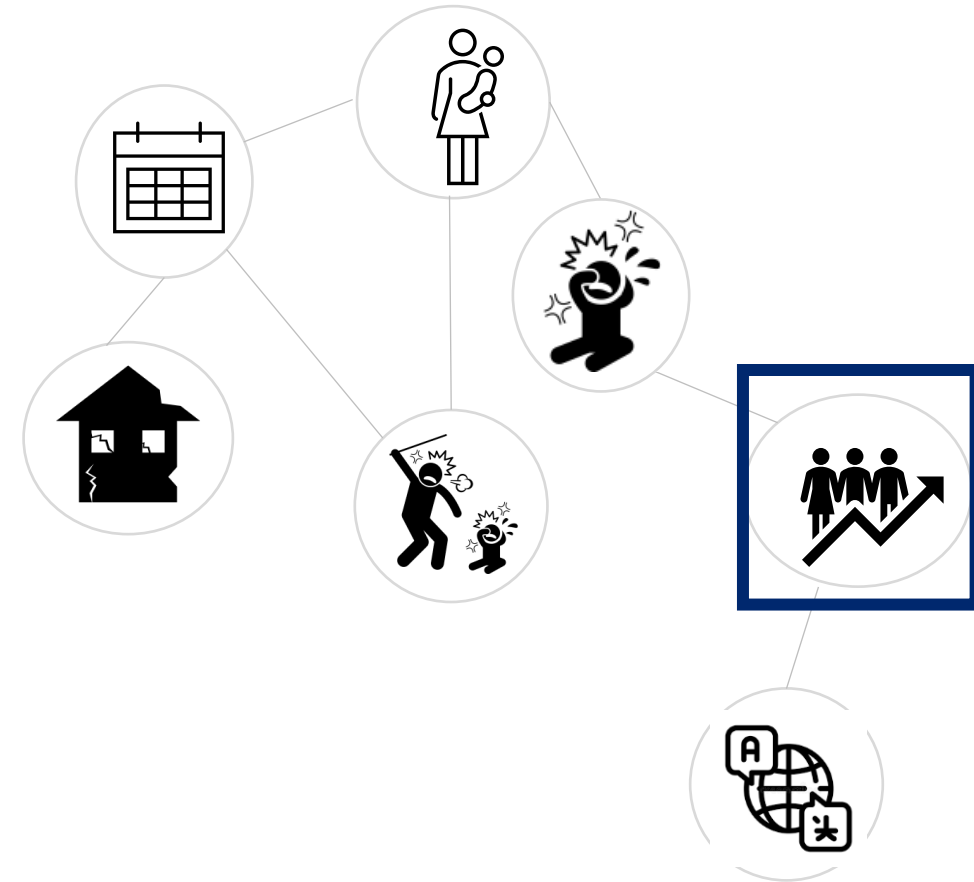
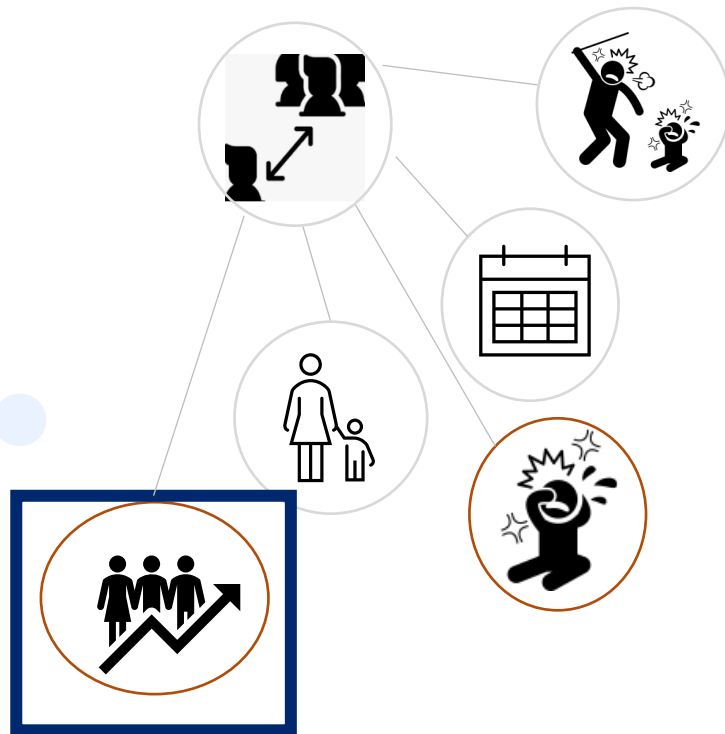
Persoonlijk
functioneren ouder



Sociaal geïsoleerd
leven

Conclusie (3)

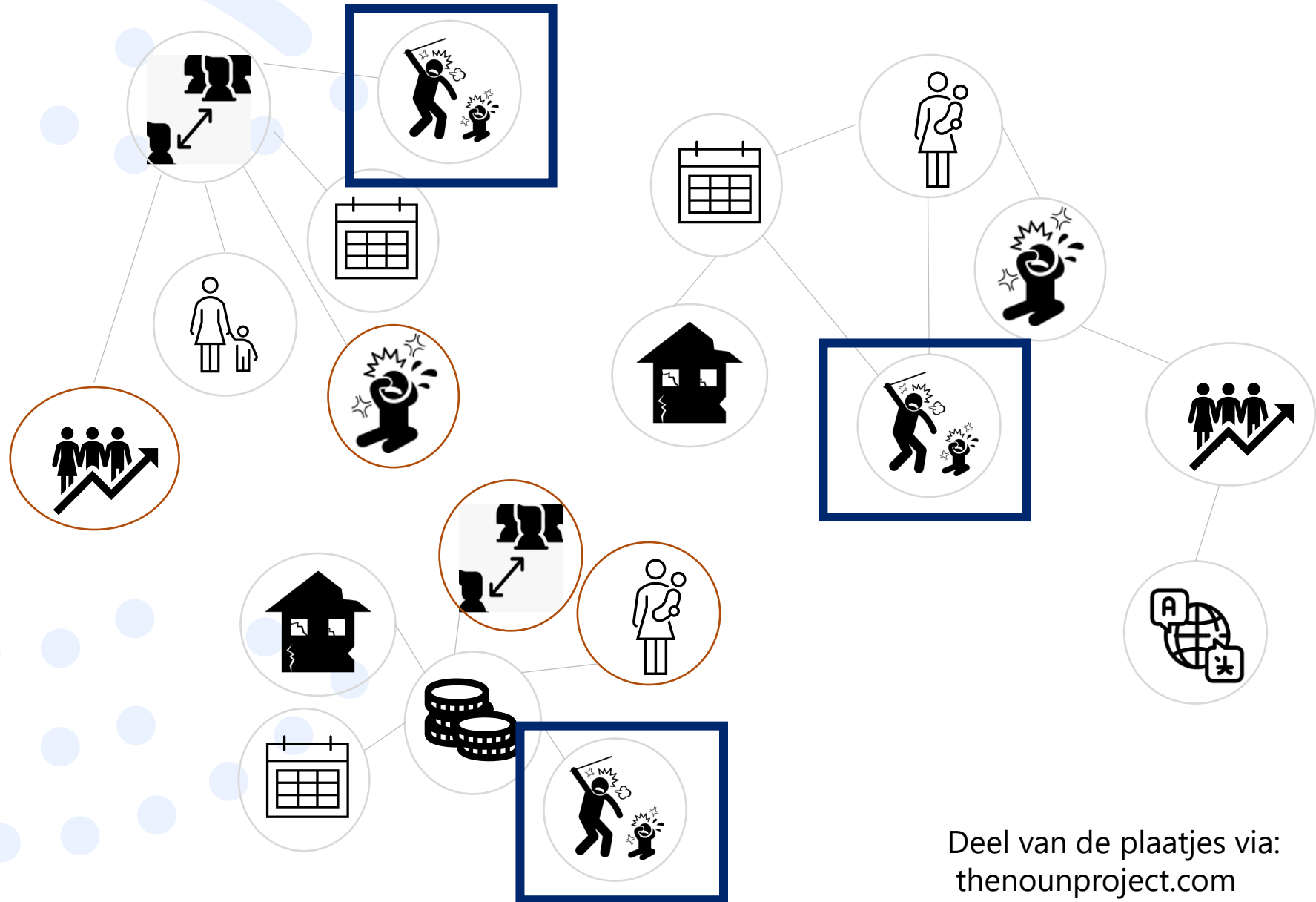
- Ontwikkelachterstand van het kind hangt vaak samen met:
 - **Dat er thuis geen Nederlands wordt gesproken**
 - Gedragsproblemen bij het kind
 - Sociaal geïsoleerd gezin



Conclusie (4)

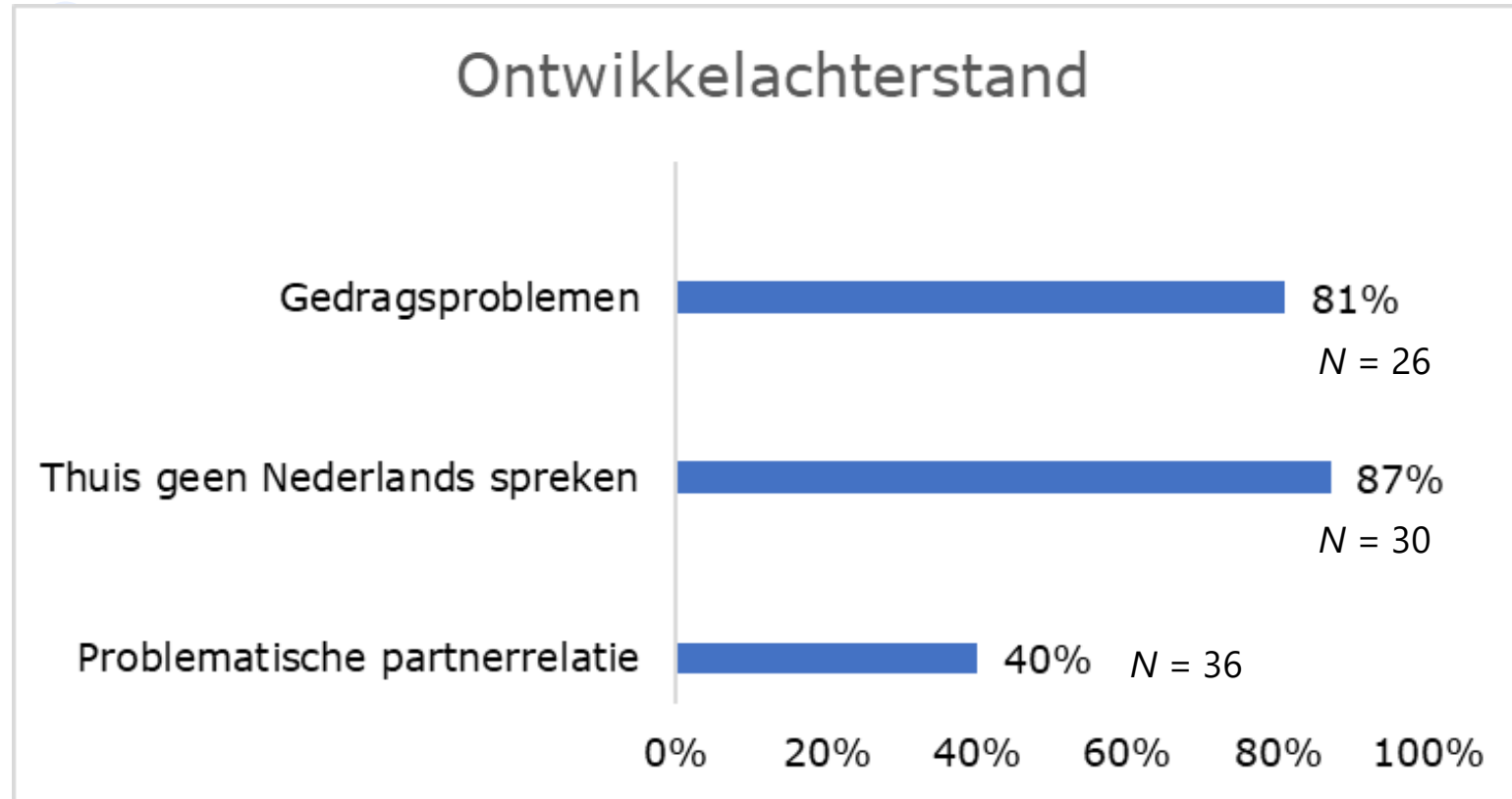
- Emotionele mishandeling van het kind hangt vaak samen met:
 - Veel conflicten thuis
 - Problematische partnerrelatie ouders
 - Instabiel leven
 - Sociaal geïsoleerd leven
 - Financiële/materiële problemen
 - Het functioneren van de ouders als opvoeder
 - Dat de opvoeder niet beschikbaar is voor het kind
- Zie volgende slides voor visuele weergave

Samenhang (IV)



Deel van de plaatjes via:
thenounproject.com

Hoe vaak komt dit samen voor?



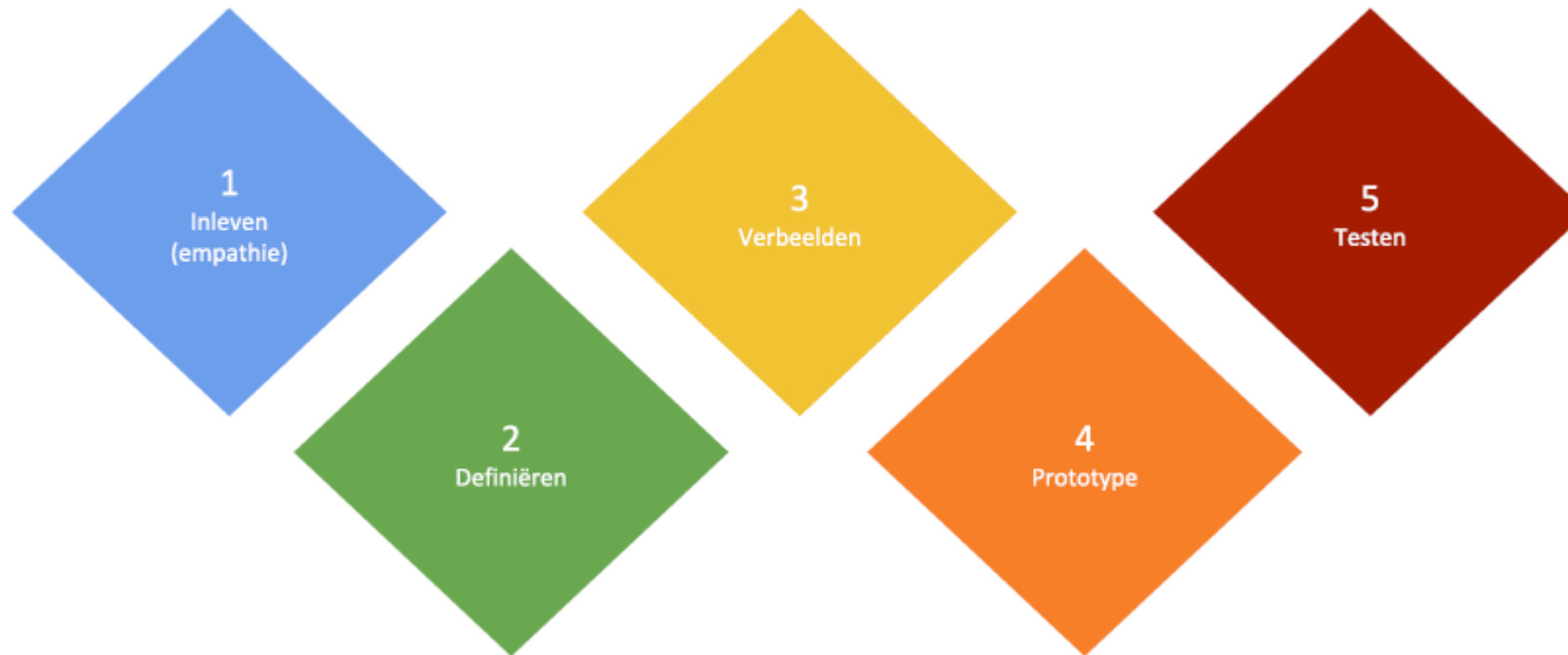
- **Thuis geen Nederlands** spreken komt 30 keer voor en in 87% van de gevallen komt dan ook een ontwikkelachterstand voor.

Belangrijke vragen voor vervolg benoemd bij terugkoppeling

- (1) Wat als kinderen geen gebruik maken van opvang. Is de problematiek van deze groep kwetsbare kinderen dan wel goed in beeld?
- (2) Aanpak/oplossing is vaak gericht op de situatie van het kind. Wordt de situatie thuis of de achtergrond van de ouder hier genoeg in mee genomen? (ondersteuning op meerdere gebieden noodzakelijk)
- (3) Hoe kunnen we ondersteuning voor ouders zo laagdrempelig mogelijk maken? (zodat men de stap naar extra ondersteuning ook durft te nemen)

Vervolg

- Design thinking:



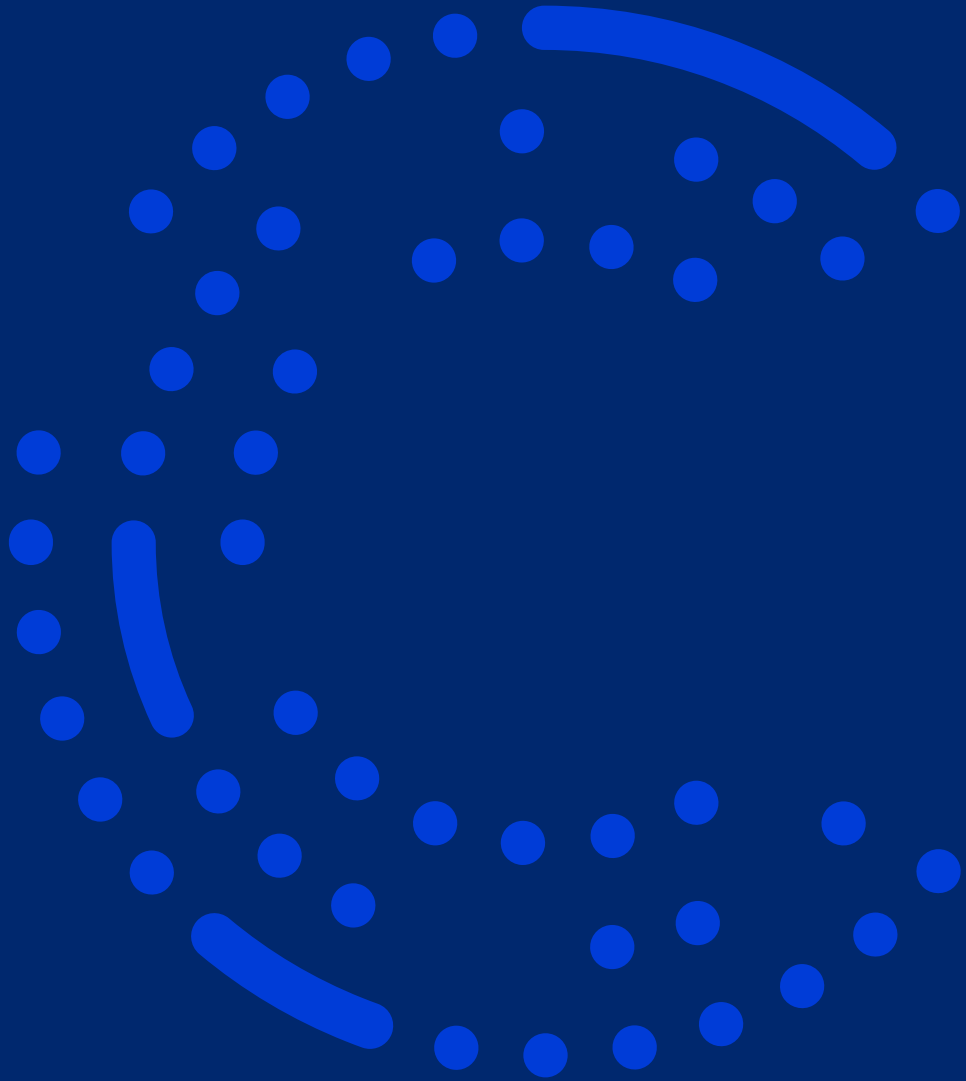
- Door ontwikkelen en implementeren interventie
- Evalueren effectiviteit interventie



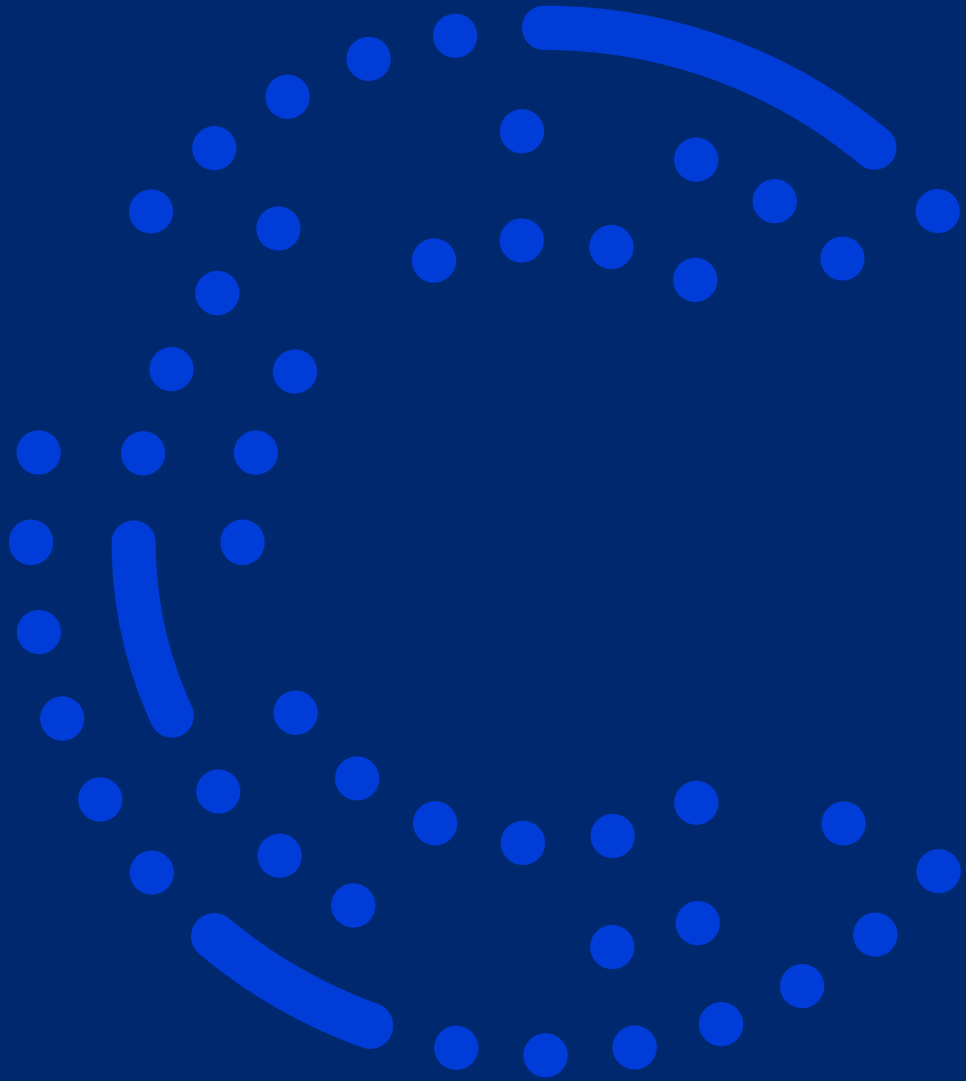
Vragen?

dr. Roxanne van Giesen;
roxanne.van.giesen@centerdata.nl

dr. Patricia Prüfer;
patricia.prufer@centerdata.nl



Onderzoeks- verantwoording



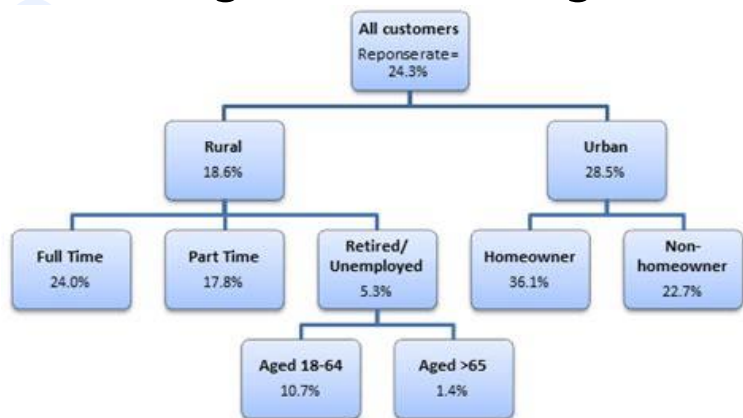
(1) CBS Microdata

Werken met CBS microdata

- **Microdata**: koppelbare data op persoons-, bedrijfs- en adresniveau waarmee onderzoekers onder strikte voorwaarden statistisch onderzoek mogen doen.
- **Privacy**: Analyse zoekt naar inzichten op 'groepsniveau': data over algemene kenmerken typische huishoudens
 - Gepseudonimiseerde data;
 - Hierdoor privacy van gezinnen maximaal beschermd.

Technische details analyses CBS microdata

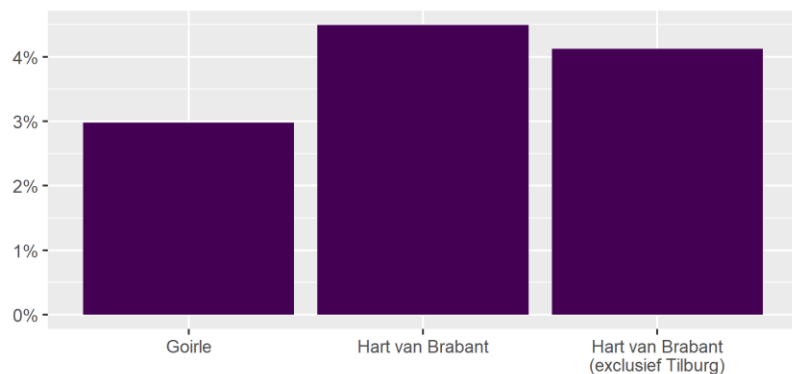
- Selectie: 0 t/m 6-jarigen woonachtig in gemeente Goirle (of ter vergelijking in regio Hart van Brabant), peildatum 1/10 van jaar
- Data van 2010-2019
- Typeringen op verschillende (jeugdhulp/VVE) variabelen zijn bepaald op basis van beslisbomen (CHAID)
- Aantallen kinderen afgerond op tientallen ter voorkoming van onthullingsrisico



- Gebruikte CBS microdatabestanden:
- Adres + gemeente/wijk/buurt (adres van persoon met datum waarop persoon is ingeschreven en eventueel is uitgeschreven in BRP)
- Huishoudenskenmerken: type, aantal huishoudleden, relatie tussen huishoudleden.
- Persoonskenmerken zoals geslacht, herkomst en leeftijd
- Scheidingen (vanaf 2013)
- Hoogst behaald/gevolgd opleidingsniveau
- Huishoudensinkomen
- Inschrijvingen basisonderwijs (inclusief VVE)
- Jeugdhulp
- Juridische ouders
- Registraties door de politie als verdachte van een misdrijf
- Verwachte onderwijsscores
- Niet mogelijk vanwege te kleine aantallen: schuldsanering, verdere jeugdhulpspecificering vanuit gemeente

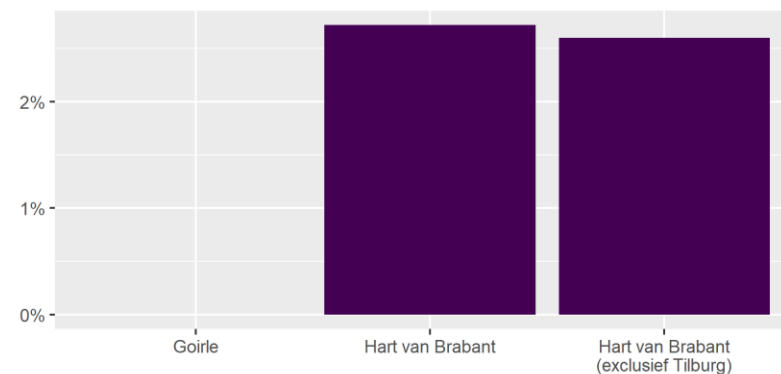
Resultaten CBS Microdata (I)

Percentage kinderen (0 t/m 6-jarigen) met jeugdhulp naar regio
2019



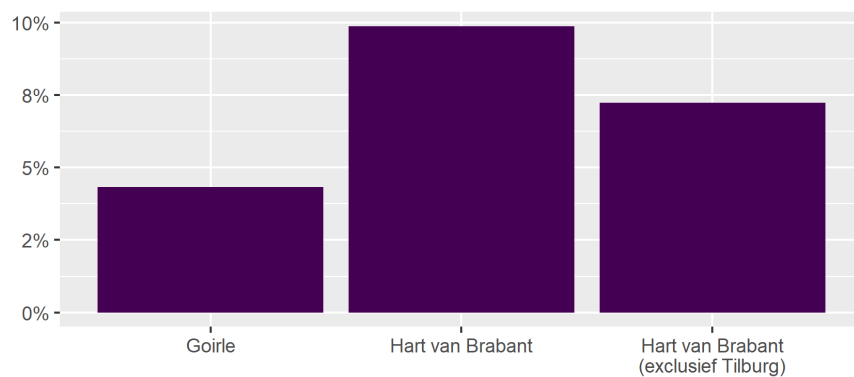
Bron: Eigen berekeningen CentERdata obv niet-openbare microdata van het CBS

Percentage kinderen (0 t/m 6-jarigen) met vve naar regio
2019



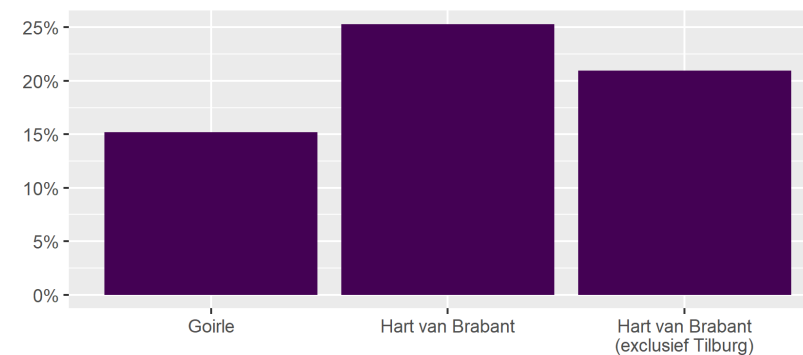
Bron: Eigen berekeningen CentERdata obv niet-openbare microdata van het CBS

Percentage kinderen (0 t/m 6-jarigen) in huishouden met laag opgeleide (juridische) ouders naar regio
2019



Bron: Eigen berekeningen CentERdata obv niet-openbare microdata van het CBS

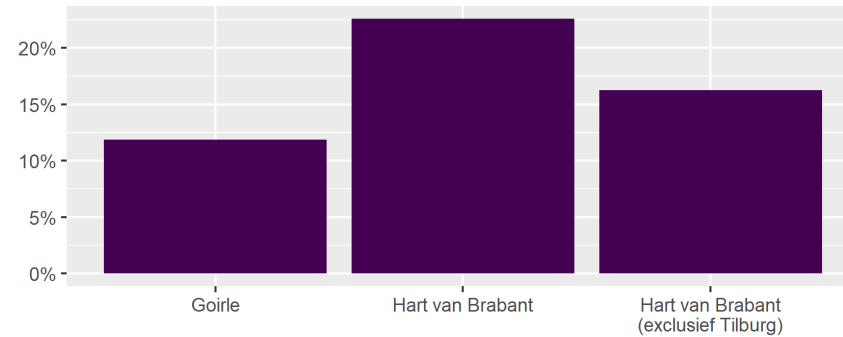
Percentage kinderen (0 t/m 6-jarigen) met geschatte onderwijsscore lager dan 1e kwartiel (532,4) naar regio
2019



Bron: Eigen berekeningen CentERdata obv niet-openbare microdata van het CBS

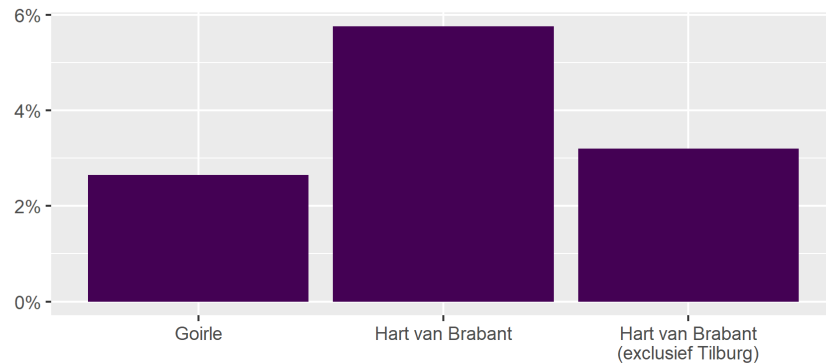
Resultaten CBS Microdata (II)

Percentage kinderen (0 t/m 6-jarigen) in huishouden met (gestandaardiseerd besteedbaar) inkomen lager dan 1e kwartiel naar regio
2019



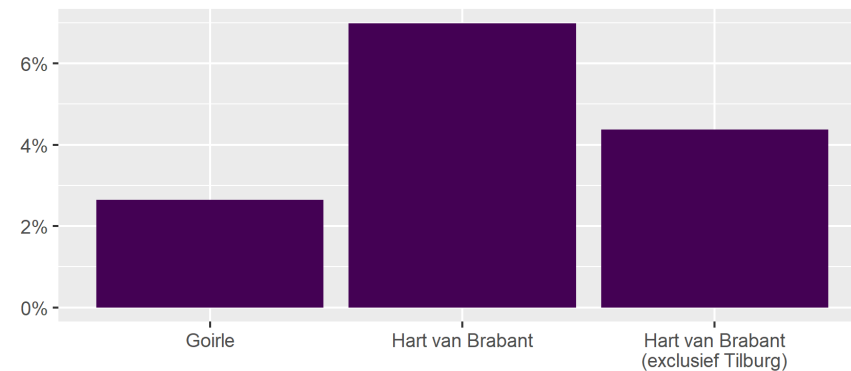
Bron: Eigen berekeningen CentERdata obv niet-openbare microdata van het CBS

Percentage kinderen (0 t/m 6-jarigen) in huishouden met bijstandsuitkering naar regio
2019



Bron: Eigen berekeningen CentERdata obv niet-openbare microdata van het CBS

Percentage kinderen (0 t/m 6-jarigen) in huishouden met inkomen waarvan meer dan de helft uitkering naar regio
2019

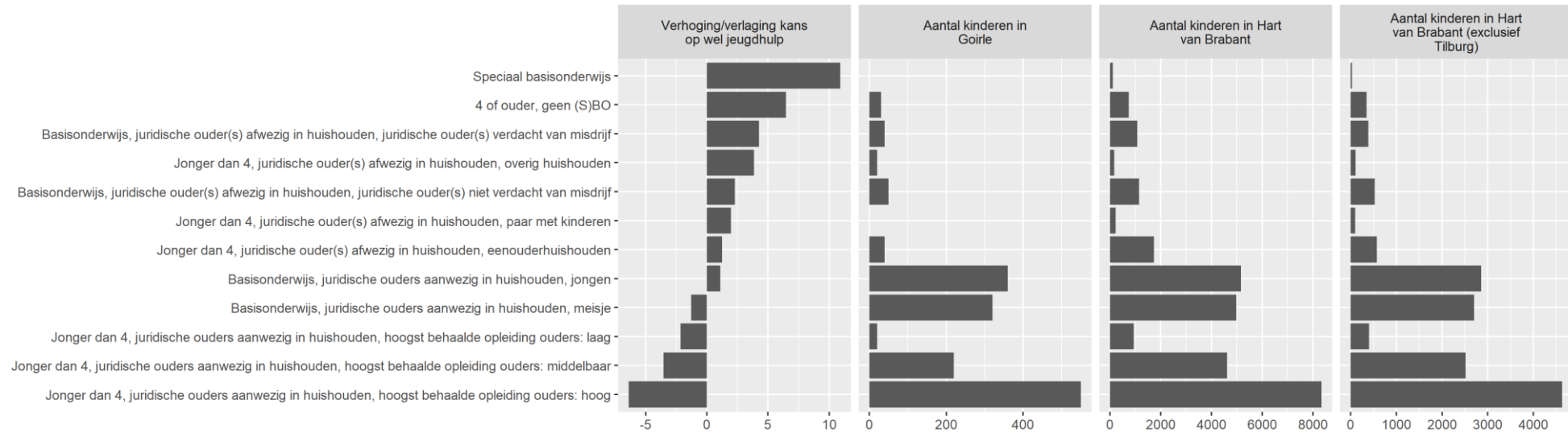


Bron: Eigen berekeningen CentERdata obv niet-openbare microdata van het CBS

Resultaten CBS Microdata (III)

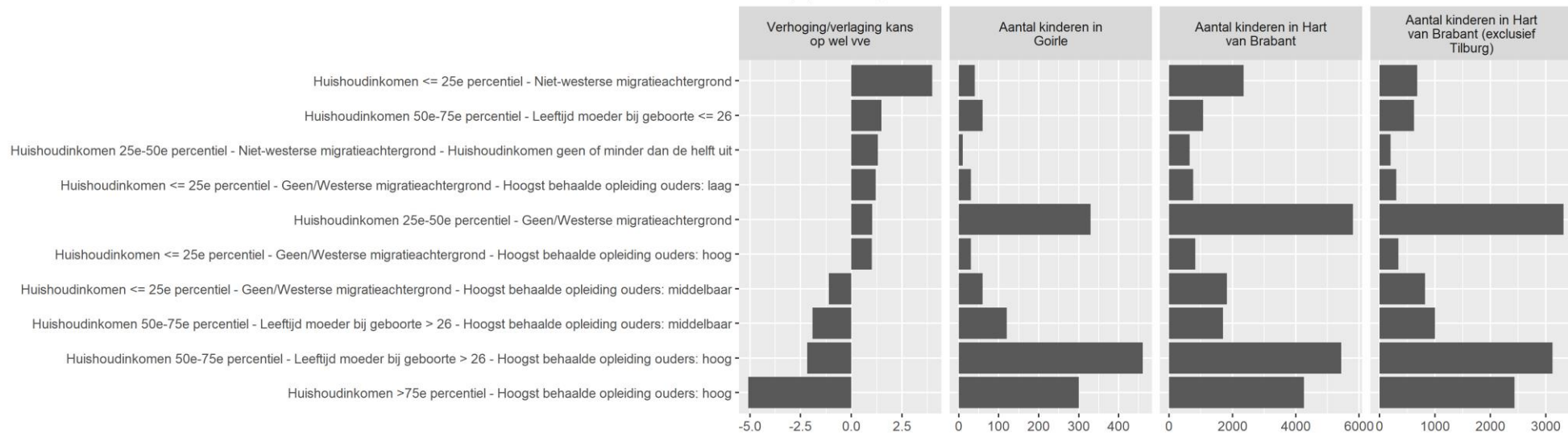
Kans op wel jeugdhulp

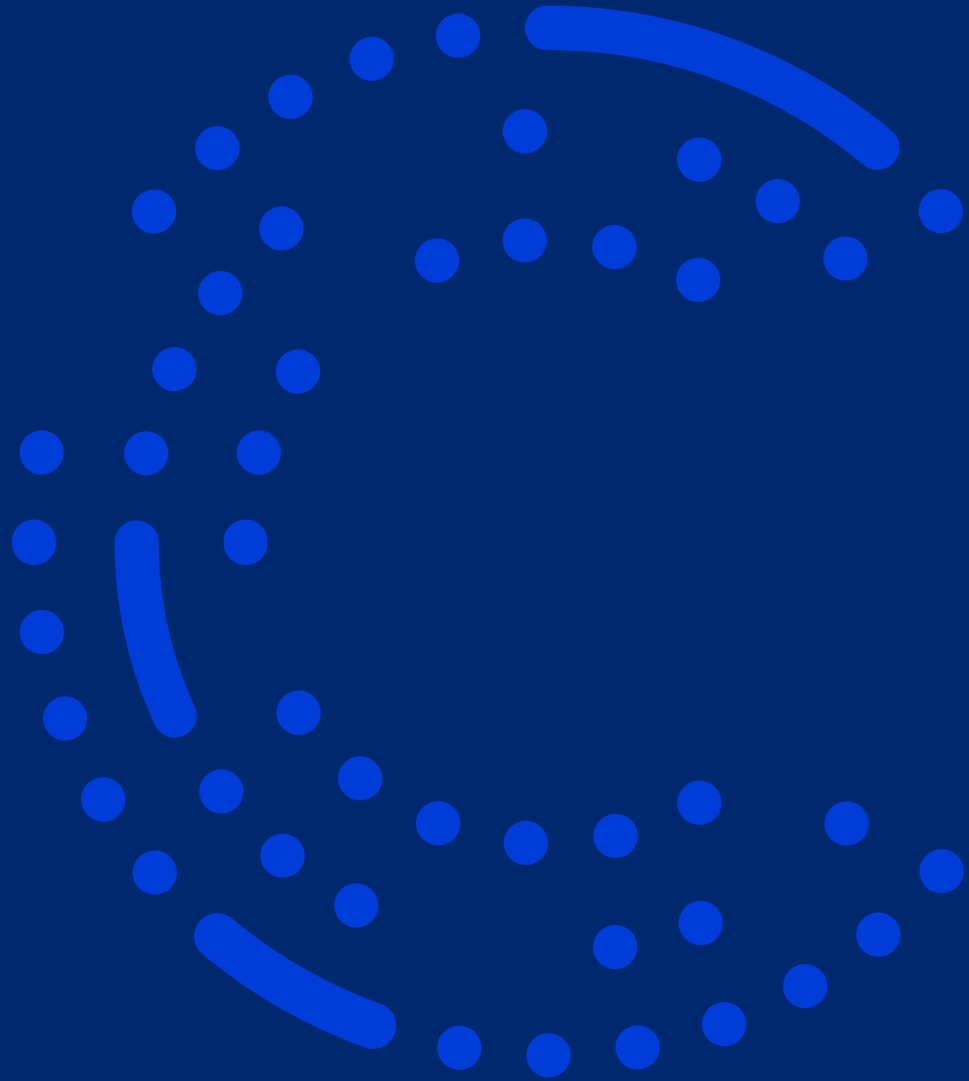
Totale populatie regio Hart van Brabant 2019: 4.6%



Kans op wel vve

Totale populatie regio Hart van Brabant 2019: 2.5%





(2) Vragenlijstonderzoek ouders

Vragenlijstonderzoek ouders (I)

- Vragenlijst afgenomen in september/oktober 2020.
- Doelgroep: ouders met kinderen 0-6 jaar.
- Vragenlijst ontworpen en geprogrammeerd door Centerdata met input van projectteam.
- Verspreiding door gemeente Goirle
- Herinnering na 2 weken door kindcentra, scholen
- Kaartjes bij GGD voor slecht bereikbare groepen.
- Verloting van boekenpakketten.
- 273 ingevulde/buikbare vragenlijsten! (hogere respons dan verwacht).
- Nederlandse en Engelse variant: 1x in het Engels ingevuld.
- Analyses op data over 432 kinderen.

Vragenlijstonderzoek ouders (II)

Opvallend:

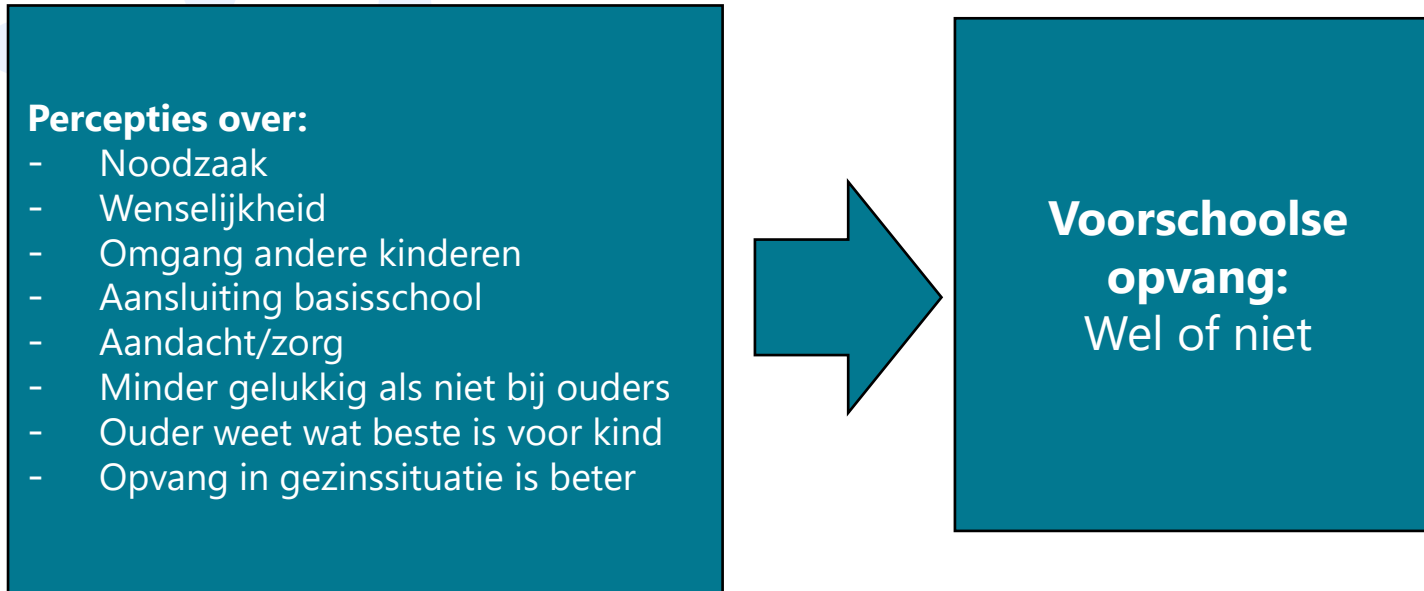
- Weinig alleenstaanden (3,7%).
- Een hoogopgeleide steekproef: >50% hbo of hoger (en werken vaak voltijds (+/-25%) of deeltijds (70%) en verdienen modaal of boven modaal (>70%)).
- Weinig ondersteuning (jeugdhulp (4,4%)/bijstand (0,7%) /WMO (0,4%)) vanuit gemeente nodig.
- Weinig ouders die thuis een andere taal spreken (1,8% en 4,4% van de partners).

Vraag: Hebben we iedereen goed kunnen bereiken?

Maar zie ook CBS-data: vergelijkbaar.

Vragenlijstonderzoek ouders (III)

Geschat model percepties opvang



- Alle achterliggende factoren meegenomen in hetzelfde model. Zo controleren we voor elkaars invloed.
- Welke factoren zijn het belangrijkste en verschillen de ouders die wel of geen gebruik maken van opvang hierop?

Conclusies:

- Opvanguren moeten aansluiten en men moet (meer) willen werken om gebruik te willen maken van opvang.
- Als men ervan overtuigd is dat een kind zich beter kan ontwikkelen op de opvang zal men ook eerder gebruik maken van opvang voor het kind.
- Als men niet werkt of als men kinderen van verschillende partners heeft is de kans groter dat men geen gebruik maakt van opvang voor het kind.

Vragenlijstonderzoek ouders (IV.A1)

Onderwijsachterstand onderzocht op 2 manieren: Is er een verband tussen (geen) opvang en onderwijsachterstand/ontwikkeling van het kind?

(1) Benadering van de onderwijsscore op basis van achtergrondvariabelen:

Er is sprake van een onderwijsachterstand wanneer een kind door nadelige omgevingsfactoren minder goed presteert dan het zou kunnen, gezien zijn/haar intelligentie. Verwachte onderwijsscore wanneer intelligentie wordt weggelaten.

- Gemiddelde score landelijk: 535.
- Hoe lager de onderwijsscore van een kind is, des te groter is het risico dat er sprake is van een onderwijsachterstand.



Vragenlijstonderzoek ouders (IV.A2)

Onderwijsachterstand onderzocht op 2 manieren: Is er een verband tussen (geen) opvang en onderwijsachterstand/ontwikkeling van het kind?

(1) Benadering van de onderwijsscore op basis van achtergrondvariabelen:

- Geen informatie over verblijfsduur moeder, scholen: gem. opleiding moeder, schuldsanering ouders.
- Aanname: relatief weinig anderstaligen, dus verblijfsduur moeder: langer dan tien jaar + 0.
- Aanname: relatief veel hoog opgeleide ouders meegedaan aan vragenlijst dus gem. opleiding moeder +0,7.
- Aanname: relatief veel modaal/ boven modaal, dus uitgegaan van geen schuldsanering (+0).

Resultaten:

Geschatte onderwijsscore per kind:

- Gemiddelde: 538,4; Range van 532,1 – 542,2
- De analyses wijzen uit dat de onderwijsscore (benadering) *niet* lager is in de groep ouders die *geen* gebruik maakt van opvang voor kinderen (geen verschillen tussen de groepen).
- De onderwijsscore (benadering) verschilt niet tussen kinderen die van verschillende opvangsoorten gebruik van maken (familie vs. "formele" opvang).
- Let op: benadering!

Vragenlijstonderzoek ouders (IV.B1)

Onderwijsachterstand onderzocht op 2 manieren: Is er een verband tussen (geen) opvang en onderwijsachterstand/ontwikkeling van het kind?

- 2) **De gepercipieerde ontwikkeling van het kind (t.o.v. leeftijdgenootjes), door ouders zelf.**
- Alle ouders werden gevraagd naar hoe zij de ontwikkeling van hun kinderen beoordelen vergeleken met andere leeftijdsgenootjes.
- 17 items (per kind); taal samengevoegd tot 1 construct, rest apart geanalyseerd:
 - **Taal:** aantal woorden, luisteren, vertellen, gesprekjes voeren, zinnen opbouwen, vragen stellen, mening geven, vertellen over ervaringen ($\alpha = 0,874$).
 - **Rekenen:** getallen.
 - **Sociaal:** samen spelen, aardig zijn (losse items).
 - **Zelfstandig:** taak uitvoeren, keuzes maken, opkomen voor zichzelf (losse items).
 - **Omgaan met ruzie**
 - **Motoriek:** bouwen, knutselen (losse items).
- Sommige stellingen werden overgeslagen bij 0-1 jarigen.

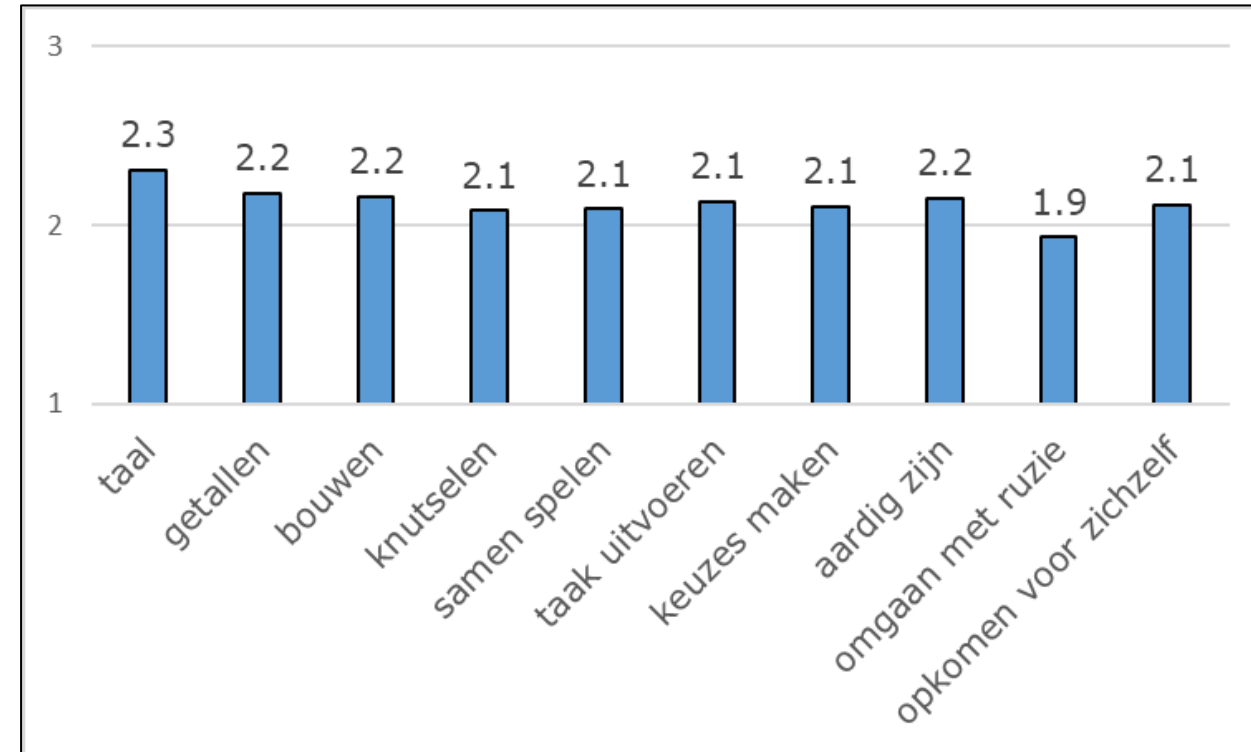
Vragenlijstonderzoek ouders (IV.B2)

Onderwijsachterstand onderzocht op 2 manieren: Is er een verband tussen (geen) opvang en onderwijsachterstand/ontwikkeling van het kind?

2) De gepercipieerde ontwikkeling van het kind (t.o.v. leeftijdgenootjes), door ouders zelf.

Resultaten:

- Geen verschillen in gepercipieerde ontwikkeling kind tussen ouders die wel/geen gebruik van opvang maken (ook niet in combinatie met schoolgaand, niet-schoolgaand).
- Koppelen we de ontwikkelingen van het kind aan de onderwijsscore, dan zien we wel dat hoe beter men het kind inschat qua taalvaardigheden, omgaan met getallen en samen spelen met anderen; hoe hoger de onderwijsscore.



1 = minder goed dan leeftijdgenootjes

3 = beter dan leeftijdgenootjes

Over het algemeen: gemiddeld of net iets beter dan leeftijdgenootjes



**(3) Vragenlijstonderzoek
professionals: leerkrachten,
pedagogisch medewerkers,
GGD**

Vragenlijstonderzoek professionals (I)

- Leerkrachten of pedagogisch medewerkers van de basisscholen en kindcentra in de gemeente Goirle hebben in april 2021 voor de kinderen in hun klas of groep geïnventariseerd of zij het vermoeden hebben dat er sprake is of is geweest van een traumatische gebeurtenis of ingrijpende jeugdervaring in de thuissituatie van het kind. Jeugdverpleegkundigen van de GGD hebben daarnaast gedurende een periode van een week een steekproef van kwetsbare kinderen van 0-4 jaar geregistreerd.
- Op basis van vier thema's: gezinssituatie, ouder, kind en omgeving; bestaande uit verschillende kenmerken, hebben leerkrachten de vermoedelijke gebeurtenissen (kenmerken) per kind geturfd. De kenmerken zijn gebaseerd op ingrijpende jeugdervaringen uit de Adverse Childhood Experiences (ACE) vragenlijst van de Amerikaanse ACE studie en de LIRIK-JZ (Licht Instrument Risicotaxatie Kindveiligheid – Jeugdzorg). De Amerikaanse ACE-studie heeft bijvoorbeeld aangetoond dat er sterke verbanden bestaan met lichamelijke en geestelijke aandoeningen, zoals hart- en vaatziekten, overgewicht, depressie en verslavingen tientallen jaren later. De LIRIK is bedoeld om een vermoeden van kindermishandeling of anderszins onveilige opvoedingssituatie te onderkennen en het risico op kindermishandeling in de nabije toekomst in te schatten.

Vragenlijstonderzoek professionals (II)

De leerkrachten, pedagogisch medewerkers en de jeugdverpleegkundigen van de GGD vulden de turflijsten in april 2021 in. Vanwege privacyoverwegingen zijn geen namen of andere persoonlijke gegevens genoteerd. De instructie luidde als volgt:

“Vul op het volgende tabblad voor de kwetsbare kinderen in jouw groep of klas steeds per kind de vragenlijst in. Zet een kruisje bij de situatie of het kenmerk dat van toepassing is. Vergeet niet de leeftijd van het kind in te vullen. Wat je niet weet kun je natuurlijk niet invullen. Heb je een sterk onderbuikgevoel dan graag het onderwerp aankruisen en het benoemen in de laatste rijen van de tabel. Naam van het kind of de ouders en/of andere achtergrondinformatie NIET invullen (geen NAW-gegevens etc.). Bedankt voor het invullen!”

Vragenlijstonderzoek professionals (III)

De kenmerken waarop geturfd is zijn:

Gezinssituatie:

- Eenoudergezin, stiefgezin, groot gezin
 - Veel conflicten
 - Problematische partnerrelatie, vechtscheiding, huiselijk geweld (verbaal/ fysiek; tussen ouders)
 - Instabiel, ongeregeld leven
 - Materiële/ financiële problemen (bv. werkloosheid, slechte huisvesting, leven onder armoedegrens)
 - Ingrijpende levensgebeurtenissen (bv. kind afkomstig uit oorlogsgebied; overlijden ouder)
 - Sociaal geïsoleerd gezin (gezin heeft zichzelf óf afgesloten van positieve sociale contacten, óf het gezin is door anderen afgesneden als gevolg van het gedrag.
 - Thuis wordt geen Nederlands gesproken
- Ouder
 - *Functioneren als opvoeder*
 - Ontoereikende pedagogische kennis en/of vaardigheden
 - Problemen in de ouder-kind interactie
 - Negatieve houding t.a.v. kind
 - Ouder hanteert geen duidelijke regels en stelt geen grenzen
 - Mishandeling kind: (indien ja --> welke vorm?)
 - Emotionele mishandeling (verbaal geweld zoals schelden, beledigen, kleineren, vernederen)
 - Lichamelijke mishandeling (bv. duwen, knijpen, slaan, dingen gooien)
 - Seksueel (aanrakingen of opmerkingen)
 - Minimaliseren/ ontkennen aangetoonde kindermishandeling
 - Fysieke en emotionele beschikbaarheid voor het kind (emotionele verwaarlozing; geen of weinig liefde of waardering thuis; kind vaak alleen thuis)
 - Lichamelijk verwaarlozing (kind zonder eten naar school, regelmatig vieze/verwaarloosde kleding)

Vragenlijstonderzoek professionals (IV)

De kenmerken waarop geturfd is zijn:

Ouder (vervolg):

Persoonlijk functioneren

- Psychiatrische problematiek (bv. depressie of mentaal ziek, zelfmoord of zelfmoordpoging binnen gezin)
- Verslavingsproblematiek (bv. alcohol/drugs misbruik)
- Verstandelijke beperking
- Criminele activiteiten (bv. strafblad, in gevangenis)

Voorgeschiedenis

- Op jonge leeftijd (<18 jaar) ouder geworden
- Zelf slachtoffer van kindermishandeling
- Eerder een kind mishandeld, verwaarloosd of misbruikt
- Eerder geweld gebruikt tegen personen

• Kind

- Jong kind (<5 jaar)
- Belaste voorgeschiedenis (bijv. prematuur en/of laag geboortegewicht)
- (Ernstige) ziekte of handicap
- Gebruik gemaakt van voorschoolse opvang (peuteropvang of KDV)
- Gedragsproblemen (bv. moeilijk temperament)
- Ontwikkelingsachterstand: (indien ja --> welke vorm?)
 - Sociaal
 - Motoriek
 - Taal
 - Leervermogen
- Ongewenst

Omgeving

- Problematische woonomgeving (bijvoorbeeld criminaliteit, armoede, achterstand)

Vragenlijstonderzoek professionals (V)

Samenhang kenmerken

- Om vanuit datagedreven inzichten ondersteuning te bieden om (complexe) problematiek eerder te kunnen signaleren is een analyse uitgevoerd op de samenhang tussen de verschillende geobserveerde kenmerken. Zo wordt inzichtelijk gemaakt welke kenmerken in combinatie met andere kenmerken voorkomen.
- Een samenhang of correlatie wordt doorgaans uitgedrukt in een waarde tussen -1 en 1. Een waarde tussen -1 en 0 geldt als een negatieve samenhang, waarbij -1 betekent dat als één kenmerk voorkomt, de ander juist niet voorkomt. Een waarde van 0 betekent dat er geen enkele samenhang is. Een waarde tussen 0 en 1 geldt als een positieve samenhang, waarbij 1 betekent dat als één kenmerk voorkomt, de ander ook altijd voorkomt. We zien veelal een gemiddelde samenhang tussen kenmerken (tussen 0,3 en 0,49).

Samenhang

De volgende significante samenhang tussen kenmerken te zien:

- Eenoudergezin/ stiefgezin/ groot gezin:
 - veel conflicten;
 - problematische partnerrelatie;
 - ontwikkelachterstand (negatieve correlatie).
- Veel conflicten:
 - problematische partnerrelatie;
 - instabiel leven;
 - financiële problemen;
 - het functioneren van de ouder als opvoeder;
 - emotionele mishandeling;
 - beschikbaar zijn voor het kind;
 - gedragsproblemen van het kind.
- Problematische partnerrelatie:
 - instabiel leven;
 - financiële problemen;
 - emotionele mishandeling;
 - functioneren ouder als opvoeder;
 - beschikbaar zijn voor het kind;
 - problematische woonomgeving.
- Instabiel leven:
 - financiële problemen;
 - ingrijpende levensgebeurtenissen;
 - het functioneren van de ouder als opvoeder;
 - emotionele mishandeling;
 - beschikbaar zijn voor het kind;
 - problemen in het persoonlijk functioneren van de ouder;
 - problematische woonomgeving.
- Financiële problemen:
 - sociaal geïsoleerd gezin;
 - het functioneren van de ouder als opvoeder;
 - emotionele mishandeling;
 - beschikbaar zijn voor het kind;
 - problematische woonomgeving.
- Ingrijpende levensgebeurtenissen:
 - thuis geen Nederlands spreken;
 - beschikbaar zijn voor het kind;
- Sociaal geïsoleerd leven:
 - het functioneren van de ouder als opvoeder;
 - emotionele mishandeling;
 - beschikbaar zijn voor het kind;
 - gedragsproblemen kind;
 - ontwikkelachterstand.
- Geen Nederlands thuis spreken:
 - ontwikkelachterstand kind (met name taal);
 - persoonlijk functioneren ouder (negatieve correlatie).
- Functioneren ouder als opvoeder:
 - emotionele mishandeling;
 - beschikbaar zijn voor het kind;
 - gedragsproblemen bij het kind;
- Emotionele mishandeling:
 - Beschikbaar zijn voor het kind.
- Beschikbaar zijn voor het kind:
 - problematische woonomgeving.
- Gedragsproblemen van het kind:
 - ontwikkelachterstand.
- De onderstreepte kenmerken, zijn de kenmerken die erbij gekomen zijn nadat de analyses gedaan zijn op de dataset met 165 kinderen.
- Bij de analyses op de dataset met 165 kinderen zien we geen samenhang tussen ontwikkelachterstand van het kind en problematische partnerrelatie.

Appendix A: correlatietabel samenhang

| | Eenoudergezin | Veel conflicten | Problematische partnerrelatie | Instabiel leven | Financiële problemen | Ingrijpende levensgebeurtenissen | Sociaal geïsoleerd | Geen NL thuis | Functioneren ouder als opvoeder | Emotionele mishandeling | Beschikbaarheid | Functioneren persoonlijk | Gedragsproblemen | Ontwikkel-achterstand | Problematische woonomgeving |
|----------------------------------|---------------|-----------------|-------------------------------|-----------------|----------------------|----------------------------------|--------------------|---------------|---------------------------------|-------------------------|-----------------|--------------------------|------------------|-----------------------|-----------------------------|
| Eenoudergezin | 1 | | | | | | | | | | | | | | |
| Veel conflicten | ,194* | 1 | | | | | | | | | | | | | |
| Problematische partnerrelatie | ,200* | ,460** | 1 | | | | | | | | | | | | |
| Instabiel leven | ,128 | ,405** | ,302** | 1 | | | | | | | | | | | |
| Financiële problemen | ,111 | ,297** | ,239** | ,278** | 1 | | | | | | | | | | |
| Ingrijpende levensgebeurtenissen | ,080 | ,078 | -,045 | ,277** | ,100 | 1 | | | | | | | | | |
| Sociaal geïsoleerd | -,073 | ,035 | ,051 | ,150 | ,158* | -,074 | 1 | | | | | | | | |
| Geen NL thuis | ,053 | -,132 | -,095 | -,080 | ,007 | ,249** | ,079 | 1 | | | | | | | |
| Functioneren ouder als opvoeder | -,075 | ,291** | ,223** | ,295** | ,218** | ,143 | ,291** | -,027 | 1 | | | | | | |
| Emotionele mishandeling | -,009 | ,312** | ,214** | ,212** | ,220** | ,018 | ,345** | -,035 | ,230** | 1 | | | | | |
| Beschikbaarheid | ,105 | ,276** | ,290** | ,292** | ,300** | ,165* | ,212** | -,013 | ,307** | ,351** | 1 | | | | |
| Functioneren persoonlijk | -,128 | ,047 | ,041 | ,226** | -,053 | ,092 | ,099 | -,198** | ,138 | ,095 | ,110 | 1 | | | |
| Gedragsproblemen | -,105 | ,268** | ,136 | ,080 | ,046 | -,035 | ,165* | ,015 | ,301** | ,108 | ,122 | -,004 | 1 | | |
| Ontwikkel-achterstand | -,184* | -,084 | -,072 | -,057 | ,084 | ,031 | ,207** | ,296** | ,133 | ,136 | ,069 | -,152 | ,230** | 1 | |
| Problematische woonomgeving | ,037 | ,027 | ,161* | ,329** | ,397** | ,084 | ,049 | ,022 | ,049 | -,002 | ,351** | ,037 | ,048 | ,136 | 1 |

Noot: ** <0,001; * < 0,05.



CENTERDATA

research institute